

Պատկերը ընկերությունը կը հրատարակուի: - Տարեկան
բաժանարարութիւնն է երկու անգամ: Մի անգամ հունիսի
վերջերի, իւրի միջնադարապիս ևս իւր արտարածանաց ևս
թիւն գաւառաց համար: - Գլխի ևս երկր ամիսաց համար ալ բա-
ժանարար կը ընդունուի: - Հատը 40 փայտի է, ևս կը գտնուի
մասնաւորապէս Պատկեր Գրաքան ճարտարապետ ևս գրաւորապէս Պա-
րոն ևս Գրաքան աշակից խանութները: - Ժամանակը ամիսաց
3 դարձուի է միկ անգամի համար: Անկի տեղան կը ըլլայ ա-
նկի անգամներն համար:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Առ Տիգրէ-Տէր Հ. Ս. Ալանանեան

Դ. Պ. Մ. Մ. Մ.

Պալլո-բազար Նախիչեւան վերի յարկ թիւ 16

درعليه ده بالقي بازارنده نافعه خاندنه اوست قاتده

16 نومرولى او طوده بونج غزتمسى صاحب امتيازى

حبار سوم الاجيان

ADRESSE

H. S. ALADJADJIAN

Directeur du journal Arménien

POUNTOCH

16 Nafé-Han, Balouk-Pazar 46

CONSTANTINOPLE

ԹԻՒ 2456

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

1895 ՄԱՅԻՍ 13

ԽՄԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈԽՆՁԻ

Ամուսնալուծութեան վրայ -
Երբայցեւոյ մէջ օրէնք էր որ երբ
կին կամ այր չնութիւն գործէր,
երկուքն ալ քարկոծմամբ կը մեռ-
ցուէին: - Այր որ եթէ չնայի
ընդ առանկան կամ չնայի ընդ
կնոյ ընկերի իւրոյ, մահու մեռ-
ցին եւ չնայողն եւ չնայեալ: Ղևտ.
Ի. 10:

Նոյնպէս օրէնք էր որ երբ աղջի-
կան մը հայրենի տան մէջ պուր-
կելով կուսութիւնը եղծուած ըլ-
լալը դատաւարան հաստատուէր
հօր տան դրան առջև կը տարուէր
և անդէն քաղաքացւոյ կողմանէ
կը քարկոծուէր, կը մեռցուէր: -
Եթէ ոչ գտնին կուսութիւնը աղջի-
կան, հանցին դադարէր առ դուրս
հօր իւր և քարկոծ արտաքին զնա
արք. քաղաքին իւրոյ և մեռցի: զի
արար անդգամութիւն ի մէջ որդ-
ւոյ իսրայէլի, պուրկել ի տան
հօր իւրոյ, և բարձրիկ դարն ի
ձէն: Ղևտ. Ի. 20, 24:

Դարձեալ օրէնք էր որ երբ
մէկը կին մը առնուր կնութեան,
և վրան անշուրհ կամ անարդ-
բան գտնելով՝ չհանէր, ապա-
հարցանի կամ արձակման թուղթ
մը կը գրէր, կնոյ ձեռքը կուտար
և առնէն դուրս կը հանէր: - Ե-
թէ առնուցու որ կին և մտանկեց
առ նա, և եղիցի եթէ ոչ գտա-
նիցէ չնորհա առաջի նորա՝ զի ե-
րկու ի նմա իրա անարդութեան,
գրեցէ նմա դիւր ապահարկանի և
տայէ ի ձեռն նորա, և արձակեցէ
զնա ի տանէ իւրմէ: Բ. Օր. Ի. 1-4:
Արձակեալ կինն ազատ էր, կրնար
կին լինել ուրիշ: Արձակեալ այրը
ուրիշ անգամ չէր կրնար նոյն կինը
առնուլ, թէ եւ նոյն կնոյ երկրորդ
ամուսնը մեռած իսկ լինէր և
սեպհական այր մը չունենար:

Այս վերջին օրէնքն՝ նայելով
առաջին երկու օրէնքն՝ որ այն-
քան խառն, մահուամբ կը պատ-
ժէ բուն չնութիւնը թէ՛ յայլվու-
թեան գործուած լինի և թէ՛
յառնակնութեան, արդարացի
պատճառի մը վրայ չիտուած օ-
րէնքն է, այլ ժողովրդեան բարո-
յից վրայ յարմարեցուած պարզ
թոյլութիւն և զիջում օրէ-
նաբար մարդարէն կողմանէ: Իւր
անարգութեան ըստաւան, ինչպէս
ոմանք կը հասկնան, կուսութեան
պղծուած ըլլալը կամ չնութիւնը
չէ, այլ ասկէ դատ ուրիշ այն-
պիսի հանգամանք մը, որ այր մար-
դուն հաճելի չէր կացուցանէր
գեղարդ: Կինը, ապա թէ ոչ օ-
րէնքն արամադութեան մէջ հա-
կասութիւն մտած կըլլար:

Մովսիսական օրէնքն այս մը-
տօք հասկնալը շատ բնական ու
հարազատ է, ուստի և իրաւամբ
ըսաւ Յիսուս: - Մովսէս ձեր խըն-

տապաութեան համար այնպէս
հրաման ըրաւ: Բայց ըստ աստ-
ուածային կարգադրութեան՝ այր
և կին իրարմէ բաժանելու միակ
օրինաւոր պատճառ միայն և միայն
չնութիւնն է և կը մնայ:

Յիսուսու այսու կը գտնուար-
տէ ոչ միայն այն ժամանակի ղեղ-
ճումներն, յորում չափազանց
բն կը վարուէին երբայցեւոյ, այլ
և յօրինաց հրամայեալ երբեմնի
թոյլութիւնն իսկ, իբրեւ առ-
ժամանակեայ ինչ՝ բոլորովին կը
խախտէ: Անոր համար էր որ՝ ա-
շակերտները խիստ դոյն այս
վարդապետութիւնը, և ըսին թէ
ուրեմն աւելի լաւ է չամուսնա-
նալ: - Այդ ալ կարելի չէ, ըսաւ
Յիսուս, ամուսնանալը բնական ու
հարկաւոր միտակ է, իսկ բացա-
ռութիւնը գերբնական և տուեալ
միտակ: Հրեայք ալ հասկացան
թէ Յիսուս ապահարկանի օրէնքը
բոլորովին կը ջնջէ, հասկացան
նոյնպէս՝ թէ արդարեւ օրինաց ոչ-
ւոյն բոլորովին համաձայն է այս
ջնջումն, անոր համար այս խնդ-
րոյ մէջ զինքը չբարեկարգին իւ-
րեւ յանցաւոր և լուծիչ օրինաց:

Երբայցեւոյ Յիսուսի ժամա-
նակ չնայող այրը կամ կինը քար-
կոծմամբ չէին կրնար մեռցուել,
և հետեւեալ աղբային օրէնքը ճշ-
գիւ չէր գործադրուեր, զի հռոմե-
այեցւոյ իշխանութեան ներքեւ մա-
նէ և կենաց արտօնութիւնը չու-
նէին: Ենացողներուն վրայ ևս մի-
այն արձակման օրէնքը կրնային ի
գործ դնել: Այսպէս պիտի վար-
ուէր Յովսէփ իւր անմեղ նշանա-
ծին հետ, եթէ անոր հրաշալի
միտակին վրայ խորհրդաւոր բա-
ցատրութիւն չընդունէր ի տես-
լեան: Մատթ. Ի. 19: Անգամ
մը հրեայք կին մը բռնեցին չնու-
թեան մէջ, տարին կացուցին Յի-
սուսի առջև և ըսին: - Մովսէս
մեղ պատուիրեց քարկոծել այս-
պիսիներն: Դու ի՞նչ կըսես ասոր
համար, Կրտսէսէն որ Յիսուս իշ-
խանութեան արգելքին դէմ բեր-
նէն տրտունջ մը հանէ, որպէս զի
առիթ ունենան իբրեւ ապստամբ
զինքն ամբաստանելու, և կամ
աղգային յայտնի օրինաց հակա-
ռակ խօսք մը քաղելով բերնէն՝
հասարակաց կարծիքն իւր դէմ
տարցունեն: Յիսուս հանգարտօ-
րէն գետնի վրայ մատով գիւր գը-
րելու ձև կընէր, պատասխանը չէր
փութացունէր, կուզէր ժամանակ
տալ որ ամբաստանողներուն աղ-
միկեալ խղճին վրայէն սեւ ամպը
փորտար, և յանցաւոր բայց ա-
մախտաւոր ու պարտասեւալ կը-
նոյ դէմքին վրայ տիրած թախ-
ժութեան մէջ մի անհատ իւր
խղճին գիրն ընթերցու, երբ հը-
րեայք շատ ստիպեցին, չըսաւ

Յիսուս թէ ահաւասիկ այնպիս-
եաց համար կընէ օրէնքը որ ա-
պահարկանի թուղթ տարու է այ-
րը և արձակուի է: Ըրաւ թէ ը-
սէք այս կնոյ իրկան՝ որ քովէն
վաճառէ, և ինքն իւր գլխուն ճար
ընէ՝ ուրիշ մը առնելով: Այլ հա-
ւատարիմ մնալով օրինաց տա-
րին, և պահանջող ամուսնական
անկողնոյ մարդութեան, ըսաւ,
քարկոծեցէք, բայց ձեր մէջէն ոչ
որ անմեղ է՝ թող նա նեղե տա-
ւալին քարը:

Ս. Դրոյ օրէնքներէն և պատ-
մութեան դէպքերէն կը հասկցուի
թէ՛ չնութիւնը ամուսնութիւնը
քակելու պայման չէ, այլ մահ-
բուն ամենէն իստապաւն և հրա-
պարակային, քարկոծումն հրա-
ւիրող յանցաւորութիւն: Պէտք է
քարեր գան տեղան ի գլուխ չնա-
ցողին, որ միայն բացառութիւն է
ի մէջ բազմութեան մարդկան:
Բազմութեան որ անմեղ է և կըր-
նայ առանց խղճահարութեան քար
բռնել և նետել ուրիշին:

Կը հասկցուի նոյնպէս թէ ա-
ռանց բանի պողտութեան խօս-
քէն ճիշդ չհետեւի թէ ի դէպս
չնութեան քրիստոնեայք կրնան
իրենց կիններն արձակել, այլ պատ-
ուիրան և յորդոր մ'էր, զոր Յիսու-
սու ըրաւ հրեայ, ըստ նոյն օ-
րինաց անարգութեան իրաց դէպ-
քին մէջ գործածուած լայնու-
թեան ու չափազանցութեան ա-
ռաջն առնելու համար: Ինչպէս
անկենդան մի կորցուի հրամանը,
որ այս պատուիրանէն անմիջապէս
յետոյ կրնէ, ոչ թէ պատշաճ և
կարեւոր երդումն արգելելու հա-
մար կրնէ, այլ սովորական անըզ-
դայ և անբարեկամ երդումն խա-
խառնելու, և պատուիրելու համար
որ մեր խօսքերն երդման չափ
ճշմարիտ լինին. ապա թէ ոչ Աստու-
ած ալ չէր երդնող, եթէ ի
բացարձակ հարկաւորութեան իսկ
հարկ լինէր չերբեմու: - Յանձն
իւր երդուաւ Աստուած, կըսէ
Պօղոս, քան զի յայլ որ ի մեծ ոչ
գոյր երդնու: . . մարդիկ որ ինչ
ի վերէ քան զինքեանս յայն երդ-
նուն, և ամենայն հակառակու-
թեան նոյն վճիռ ի հաստատու-
թիւն երդումն է: Երբ. 2. 14, 16:

Ահաւասիկ թէ ինչո՞ւ Հայոց
եկեղեցին չընդունի ամուսնալու-
ծութիւն: Այս ոչ անոր համար
է որ Լատին եկեղեցւոյն կուզէ
հետեւի և ոչ Յոյնն, այլ միայն
և միայն հետեւելու համար աստ-
ուածային ճշգրիտ օրէնքաբո-
լութեան, որ չնայողը քարկոծմամբ
մեռցունել կը տրամադրէր ի հը-
նումն, և զարդիս քրիստոնեական
անհուն սիրով և ողորմութեամբ
յապալխարութիւն և ի դգաստու-
թիւն ածել: Ասկէ տարբեր բան

մ'ընելու չհամարձակիր քրիստո-
նայ եկեղեցին, և եթէ հարկա-
ւորի վերին իշխանութեան կը
պատկանի ընել այնպիսի ինչ տը-
նօրինութիւն, որ հաստատուի ար-
դարութեան կատարելապէս, և
զգայաւոր կրկն ձեռքն խաղալիկ
չդառնայ ամուսնութեան սուրբ
խորհուրդն:

Լրագրական դիւան կամ պաշ-
տօնայ Պատրիարքարանի մէջ: -
Ճատ մը դիւաններ կան Պատրի-
արքարանի մէջ: Հայերէն լեզուի
դիւան, թուրքերէն լեզուի դի-
ւան, կրօնական դիւան, և այլն,
և այլն: Բայց չկայ դիւան մը,
կամ գոնէ այդ դիւաններու ան-
գամայ միոյն պաշտօն յանձնուած
չէ որ Հայ լրագրաց մէջ հրատա-
րակեալ կրօնական յօդուածներէն,
թղթակցութիւններէն, գիտողու-
թիւններէն ու տեսութիւններէն
քաղուածներ ընէ և մատուցանէ
որ ժողովին կամ խորհրդին ու-
շաղթութեան որ անկ է:

Երբեմն յաճախ գրեցինք ա-
ռաջարկեցինք որ այնպիսի դիւան
կամ պաշտօնայ մը հաստատուի
Պատրիարքարանի մէջ, և հուսկ
ուրեմն զգացուելով մեր առա-
ջարկութեան պէտքը՝ կարեորու-
թիւնն ու օգտակարութիւնն, ո-
րոշուեցաւ պաշտօնայ մը՝ այդ-
պիսի քաղուածներ ընելու և ու-
շաղթութեան մատուցանելու հա-
մար: Սակայն սակաւ ժամանակ
տեւեց այս որոշման գործադրու-
թիւնն:

Արդ նոյն հիմունքոյ առա-
ջարկութիւնը կրնեմք, և կը պըն-
դեմք ու կը շնորհակալ լինենք
լրագրի մը մէջ դրամօթի, ա-
մուսնալուծութեան և ամուսնու-
թեան վրայ բազում և բազմա-
զան անգամ, և մեծ փութով,
մեծ ճարտարութեամբ, մեծ լեզ-
ւանութեամբ:

Կը գրեն թէ՛ Նոր Կտակարանի
մէջ դեռ ամուսնութիւնը խոր-
հուրդ մը չէ:

Կը գրեն թէ՛ Յիսուս երբեք ա-
մուսնութիւնը կրօնական ինքի-
քնելով չէ մտածած երբեք յա-
տուկ վարդապետութիւն մը, դը-
րութիւն մը սահմանել այդ մա-
սին:

Կը գրեն թէ՛ չկրնար ըսուիլ
որ Աւետարանը ամուսնութեան
վերաբերեալ մասնաւոր կանոն մը
կը պարունակէ:

Համարաւոր, և այլն, կանոնա-
ներն «Արդ զոր Աստուած զուգ-
եաց, մարդ մի մեկնեցէ»ն:

Այդ լրագրի կաշխատի հա-
մար որ դրամօթի ընդհանրա-
նայ և յատուկ օրէնքներ սահմա-
նին դրամօթի համար:

Այդ լրագրի կաշխատի որ ա-
մուսնալուծութիւնն ուսանին սեր-
տեն մերայինք:

Այդ լրագրին կը փութայ ա-
մենայն խնամով հրատարակել օ-
րինաւոր ամուսնութեան դէմ ե-
ղած ամէն գործ, ամէն վարմունք
ու ընթացք:

Այդ լրագրին մէջ տակաւին
շատ գրուածներ կան Ս. Դրոյ
դէմ, մարդը բարոյականութեան
դէմ: Կրնէ թէ՛ «Պօղոս առա-
քեալ Յիսուսէն միշտ հետեւն դա-
ցեր է քրիստոնեայութեան ամէն
բանի առթիւ: Ժառանգ տէրութեան
աւելի խիստ եղած է: Միթէ բա-
նաւոր չէ՞ ծառայէն աւելի տէրոյը
խօսքին ու զնոյ: Նախորդ թեր-
թով յայտնեցինք թէ այդ լրա-
գրին Աստուածաշնչէն հատուած
մը ինչպէս թարգմանած է, ամու-
սնութեան լոկ աշխարհային ըլլալն
յուցեցու հաստատուելու համար:

Այդ լրագրի կաշխատի թէ
«Յիսուսի համար մեծ կարեորու-
թիւն չունէին սրտով ու մարմնով
չնութեան խնդիրներն. լոկ հո-
գեկան և հայեցողական կրօնք մը
կը քարոզէր, և երբեք երկին ար-
քայութեան դուռը չէ փակած
այդ կարգի մեղքերով մեղանշող-
ներուն առջև:»

Կը տեսնէք թէ ինչ ո՞ճ և ինչ
ողի ունին այդ լրագրի գրուած-
ներն, և միթէ կրօնական ժողո-
վոյ պարտքը չէ՞ ժամ յառաջ վերջ
տալ այնպիսի գայթակղեցուցիչ
ու մոլորեցուցիչ գրուածոց: Կրօ-
նական ժողովոյ անդամ մի՞ գուցէ
երկնային թէ իբրեւ հնամուլ, մոլե-
ռանդ ու ծթած գաղափարաց
տէր կանուանին, ինչպէս զմեզ
կանուանեն և կը փորձեն նախա-
տել ու պախարակել, և պարծա-
նօք իրենց մենաշնորհ ընել ուղ-
ղամուսնութիւն:

Եթէ Պատրիարքարանի մէջ լը-
րագրաց քաղուածն ընել ու մա-
տուցանելու պաշտօնով դիւան
կամ գոնէ պաշտօնայ մը գըտ-
նուէր, այսչափ չէին խեղաթիւր-
ուեր չին ու Նոր Կտակարանը,
առաքեալք, կրօն ու եկեղեցական
խորհուրդք:

Եթէ Պատրիարքարանը տա-
կաւին լուութիւն պահէ, եթէ Կը-
րօնական ժողովն տակաւին ի պաշ-
տօնէ չհերքէ այդ լրագրին սխալ
հրատարակութիւնները, և նուազ
չպիտի ըլլայ միամիտ ժողովրդեան
գայթակղութիւնը, պիտի ջնջուի
մարդը բարոյականութիւն ընտա-
նական յարկերէն, և Աւետարան
ու սրբազան պատգամը ու վճիռք
արժէք ու աղբեցութիւն չպիտի
ունենան:

Եթէ Պատրիարքարանը տակա-
ւին լուութիւն պահէ, պարզամիտ
ժողովուրդն հետզհետէ պիտի հա-

մուղուի պիտի հաւատայ այդ լը-
րագրի գրութեանը, և այնու-
հետեւ ինչ պէտք է օրինաւոր ա-
մուսնութիւն, եկեղեցի, կրօն,
կրօնական և վարչութիւն եկե-
ղեցական, Մեք չեմք լուր,
որչափ ձայն ունիմք պիտի բարձ-
րացնենք և ահա եկեղեցական
վարչութեան պարտաւորութիւնն
ալ կը յիշեցունենք:

ԹՂԹԱՅՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՁԻ

Տրապիզոն. 29 Ապրիլ 1895 .
Լրագրող. 8 Ապրիլ թերթի միջո-
ցաւ կիւմիւլիանէի վանուց ուխ-
տաւորներու ուղղութեամբ հրաւերին
ի պատասխան կը վերադառնա
տալ կիւմիւլիանէի ազգային մար-
միններուն թէ՛ նոյն վանքի շրջա-
պատին և առաջնորդարանի մէջ
ի ներկայութեան Առաջնորդի,
նոյն իսկ եկեղեցականներու. դը-
րամի կողմաւոր կատարուած, և
կողմաւորը օտարական չլինելը
հաստատուած ըլլալուն հանգեց-
ելով ուխտաւորները վստահութիւն
և ապահովութիւն չեն գգար,
արդեօք վանքի և տեղական ազ-
գային պաշտօնական մարմինը այդ
վստահութիւնն ու ապահովու-
թիւնը վերահաստատելու և կո-
ղմաւորները վերադարձնելու հա-
մար ինչ ապահովիչ միջոցներ
ձեռք առած են. ուխտաւորներու
նուէրներուն օգտակար մատակա-
րութեան և նպատակի մը գոր-
ծածելու համար ինչ ապահովու-
թիւններ ցոյց տրուած են. իսկ
եթէ ասոնց և ոչ մին եղած է,
կըմբռնեն արդեօք թէ անվստա-
հելի հրաւերներ ինչ արդեւոր
կրնան ունենալ:

Մաշաքիս. 17 Ապրիլ 1895 .
Չմեռն. - Երկու առաւարտանաց
եկեղեցիք և նոցա սեփականու-
թիւնք. - Նախորդ տարւոյ աշու-
նը գարնան կը նմանէր. ժողո-
վուրդը լի յուսով կը ժպտէր,
վստահ լինելով թէ առանց ձեռն
և սառնամանեաց դառնութիւնը
զգալու՝ մանուշակի քաղցր բոյ-
սերէն պիտի յափրանայ, և վար-
դին ի տես՝ պիտի զմայլի. վասն
զի արեգական բոյափայլ և ճա-
նաչաւէտ ճառագայթները ամէն
կողմ յոյս և լոյս կը տփռէին.
Փիլիմելայ քնարի հեշտին թելե-
րըն վարդենայ անպաճոյճ թիւե-
րու տակէն սէր կը գեղգեղէին.
ամէն ինչ ուրախութիւն և բերկ-
րանք կարճագանգէր. Այսպէս ան-
ցան նաև Դեկտեմբեր և ներկայ
տարւոյ Յունուար ու փետրուար
ամիսներն. բայց ժողովրդեան այդ
ոսկեղծ յոյսերն վաղ ի դերեւ ե-
լան, վասն զի Մարտի 5 ին յան-
կարծ երկինք միտազգեստ քողով
ծածկուեցան և արեգական ճա-
ռագայթք ամպերու տակ պահ-
ուեցան. երկիրս ձեռն սպիտակ
տարափներով պատեցաւ և թռ-
չունք իւրեանց բոյները ամրացած՝
յակճիւս յաթիւս լուռ կեցան,
կը վախճուի թէ պտղատու ծա-
ռոց պղլլուկներն դեռ չլիթթած
կը թռուին և ոչնարք կը վիթեն.
— Լրագրող. 2439 դ. թուոյն մէջ
պարոն Շ. . . թէպէտև մեզ թու-
ղած էր տեղւոյս երեք եկեղեց-
եաց և երկու հինաւուրց վանքե-
րու նկարագրութիւնն, սակայն
թողլով զայն՝ պիտի նշանակեմ
աստանօր երկու արուարձանաց

Չրմըզտիի և Հին-Մալաթիոյ մե-
ռացութեան դատաւարտած ե-
կեղեցիներն. Մանկութեան վեր-
ջին օրերուն մէջ միայն մէկ ան-
գամ Չրմըզտի գնացած լինե-
լով՝ մուշափ եմ տեղւոյն դիմե-
ն և եկեղեցւոյն նկարագրին, բայց
ուրիշներէ, մանաւանդ Պ. Համ-
բարձում Պէնէնէանի առ ձեռն
տեղագրութեանն՝ որոյ մօտ օրե-
րու ի լոյս ընծայուիլը կը յու-
սամք տեսնել, կիմանամք թէ
քաղաքիս հարաւային կողմը 2
ժամ հեռաւորութեամբ պարտի-
զալի և բաղամարդ վայր մ'է.
Եթէ Մալաթիա իւր արուարձա-
նաց համար պարճեալու բան մը
ունի՝ այն ալ Չրմըզտին է, ուր
կայ էջմիածին անուամբ եկեղեցի
մը 1830 ին հիմնարկուած՝ 7 տուն
հայ բնակչութեամբ. Այս անկէջի դար-
ձած եկեղեցին կալուածներ կամ
գոյքեր ունի, թէ՛ ոչ, չեմք գի-
տեր. վասն զի Պէնէնէանի տե-
ղագրութիւնն ալ այս մասին կը
լռէ. սակայն նախորդ Բաղաքա-
կան ժողովը պաշտօնավարութեան
ժամանակ օր մը գործով մը Ա-
ռաջնորդարան գտնուելով տեսայ
թէ անունը չեմ գիտեր ո՞վ (կար-
ճահասակ կարմիր կտաւէ անդ-
րափարակով աղքատ մարդ մը)
բողոքելով կրօնք. «Եղբորս քով
կը գտնուի ձեռագիր մագաղա-
թեայ գիրք մը» (անցած օր է,
անունը չեմ յիշեր, բայց կարծեմ
Աւետարան ըլլալու էր) Չրմըզ-
տիի էջմիածին եկեղեցւոյ սեփա-
կանութիւնը՝ զոր կողմէ տեղւոյս
հայ պապականաց առաջնորդ Գե-
րապայծառն 6 օսմանեան ոսկիի
վաճառել, զրկելով զիս իմ բաժ-
նէս՝ զոր կը փափաքեմ սիրայօ-
ժար նուիրել քաղաքիս մայր ե-
կեղեցւոյ. ուստի հաճեցէք հարկ
եղածն անօրինել. Չմեռնամ ըսել
թէ՛ առեցնուց մարդը, երկու քաղ-
դէպ ի Առաջնորդարանի գուռը
յառաջանալէ յետոյ - գրեթէ ըս-
կիւրբի քանի մ'էջերն ալ պապա-
կանաց ուսուցչին քով կը գըտ-
նուին. - Այս մասին Բաղաքա-
կան ժողովը վերջը անօրինութիւն
մ'ըրաւ, թէ՛ ոչ, չեմք գիտեր. -
Հիւ Մաշաքիս կը գտնուի քա-
ղաքիս հիւսիսային արեւելեան կող-
մը՝ 2 ժամ հեռաւորութեամբ.
կատարեալ աւերակ մը, ուր կը
բնակին բաց ի թրքաց, 15 տուն
հայք, որոց երեքը բողոքական
են, Հայերը ունին Ս. Սաեփան-
ոս անուամբ դարաւոր եկեղեցի
մը. 10ը սանդիւմատ գետին
տակը խաչաձև քարակիր միտա-
պատ չենք մը՝ որոյ երբ հիմնարկ-
ուիլը յայտնի չէ. ունի երկու
փոքրիկ արտեր, քանի մը մակալ-
ներ, կանթեղ մը, փայտեայ գը-
րակալ մը, հին պղպաղան չապիկ-
ներ, սիւն մը, Աստուածամօր
պատկեր մը, տօնացոյց մը, ատե-
նի ժամգիրք մը, շարական մը,
խորհրդատետր մը, Աւետարան մը,
խաչ մը և ձեռք մը պատարագուց
հին գրեստ. ուրիշ ոչ ինչ, բակին
մէջ կան մի քանի երեւելի ան-
ձանց դամբարաններ. իսկ պա-
տին մէջ ամփոփուած են երա-
նելոյն Կարապետի ոսկերտութիւն,
Տեղւոյն աղագայիններէն Գըլըճ-
եանց այս ձմեռ եկեղեցւոյ բա-
կին մէջ երկու ապակեղարք ըն-
տիր սենեակներ շինել տուին իւր-
եանց ծախիւք, երկու հատ ալ

Պէրպէր եղիկեանք և մէկ մէկ
հատ ալ միւսները շինել տալու
մտադիր են. մին քան զմիւսն գե-
ղեցիկ և հարաւորապէս Բողոքա-
րեւութի է. իսկ աղագայինը Բողոք-
ութիւն եկեղեցականներէն. Պ. Հա-
րութիւն Գըլըճեան տեղւոյն 20
22 տարեկան երիտասարդ մը ա-
մէն կիրակէ առաւօտ Ս. Սաե-
փանոս եկեղեցւոյն մէջ Աւետա-
րան կը կարդայ. բարի և հոգե-
ւոր խրատներ կուտայ տեղւոյն
բարեպաշտ հայոց. չըլանար եկե-
ղեցւոյն կալուածոց և անօթոյ
հարկ եղած խնամքն տանիլ՝ որ
չկարողին ու չգնասուն, մինչ
քաղաքիս քահանայք կը մոռ-
նան առաջ ունեցած իւրեանց
պարտականութիւնն. - Կը մոռ-
նան Բաղաքական ժողովը ան-
գամք տեսչայ յիշեցնել կրօնա-
կանաց՝ որ եթէ ոչ շարաթիւր դո-
նէ ամիսը մէկ, կամ դէթ տարին
երկու անգամ այցելելով երկու
արուարձաններն ալ՝ հովուեն, կը
մոռնայ Տնտեսական խորհուրդը
երեւն երեւն երթալ և այդ ե-
կեղեցւոյ ինչքն ու մուտքը ի գի-
տեսել, որպէս զի անխիղճ մար-
դերէ չյափշտակուին նոցա սե-
փականութիւնը. Վերջապէս զա-
լի սիրտ կըսեմք թէ մեր աղագային
պաշտօնական մարմինը ամէն բան
մոռնալով կը մոռնան, հակառակ
իւրեանց կոչման և պաշտօնի.
Ա. Յ. Աղաթիւն

ԱՂԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն,
ըստ հինաւոր սովորութեան՝ Հի-
ւանդանոցի տարեգարծի առթիւ,
չորեքշաբթի երեկոյ Հիւանդանոց
գնաց և հինգշաբթի առաւօտ
հանգիստաւ Պատարագ մատուց
Հիւանդանոցի մատան մէջ. Բի-
րաւոր ժողովուրդ, երկու սեռէ,
մայրաքաղաքիս ամէն կողմերէն,
Հիւանդանոցի մէջ և դիմացի պար-
տէզը հաւաքուած էին. ժամը
գութեանէն ետք, Ամեն. Ս. Պատ-
րիարք Հօր նախագահութեամբ,
200ի չափ հոգի՝ պաշտօնական
և անպաշտօն, եկեղեցական և
աշխարհիկ, սեղան նստան, բա-
ժակներ բարձրացան և բարեմաղ-
թութիւնը եղան:

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն
անցեալ շաբաթ երեկոյ Իսկիւ-
տար անցաւ, Պէրպէրեան գիշե-
րօթիկ ու ցերեկեայ վարժարանն
այցելեց, կիրակէ առաւօտ քա-
ղաք խօսեցաւ Ս. Կարապետ եկե-
ղեցւոյ մէջ, և երեքշաբթի վերա-
դարձաւ ի Պատրիարարան:
— Արմաշի գլխավորաց վե-
րատեսուչ Գեր. Տ. Մաղաթիա ե-
պիսկոպոս Օրմանեան մայրաքա-
ղաք եկաւ, և գլխավորաց 3-6
տարեան հաշիւներն մատուց Ս-
մեն. Ս. Պատրիարք Հօր, խնամա-
կալութեան քննութեան ենթար-
կելու համար:

— Հիւանդանոցի ընդհանուր հա-
մարակալութեան պաշտօնն՝ յորմէ
հրաժարեցաւ կամ հրաժարեցու-
ցին թնկեան Գրիգոր Էֆէնտիս,
յանձնարուեք է Խիւսապէտեան
Մագալու Էֆէնտիս:
— Գալսէթի Թէսէնէ գիւղի
վարժարանի կալուածոց հոգաբար-
ձուք միահամուռ հրաժարեւ են,
բայց Տնտեսական խորհրդոյ կող-
մանէ չէ ընդունուել:

— Մշոյ առաջնորդ-վանահայր
Տ. Ներսէս վարդապետ Խաչատու-
նեան մայրաքաղաքս եկած է:

— Բնիկ Լուրնայի Պօղոս Է-
ֆէնտի Աստարեան՝ որ բազում
ժամանակէ հետէ Կ. Պօլսոյ մէջ
հաստատեալ էր, և իրեւ պատ-
ուաւոր վաճառական ու յանձնա-
կատար, ինչպէս նաև բարեւոյճ
համբաւեալ և ի վերջոյ Հիւանդա-
նոցի նորընտիր հոգաբարձութեան
անդամ կարգեալ էր, անցեալ կիւ-
րակէ առաւօտ կնքեց մահկանա-
ցուն, յետ ութօրեայ հիւանդու-
թեան, ի հասակի 40-45 տմայ,
ճուղակաւորութեան հանգէն
մինչև վաղը յետաճեցաւ, որ-
պէս զի եղբայրն Մանչեսթըրէ
գալով՝ ներկայ գտնուի:

— Անցեալ երեքշաբթի առա-
ւօտեան դէմ Ս. Սթէֆանոսի Հայ
եկեղեցիէն գոյցեր են 50-60 լի-
րայի ալժիթով սպաս, - խաչ, դա-
ւաղան, և այլն. եկեղեցւոյ պա-
տուհանը խորտակեալ տեսնուե-
լով՝ կը կործուի թէ անտի մտեր
է գորն:

— Հիւանդանոցի սնուկն՝ սի-
կառի թղթի վաճառմանէ 1036
դր Հասցի ունեցեր է փետրվար,
Մարտ և Ապրիլ ամսոց մէջ:

— Սոյ կաթողիկոսական ընտ-
րութիւնն պիտի կատարուի առա-
ջիկայ ամսոյ 4 ին. Յիշեալ ընտ-
րութեան գործադիր տեսուչ Կեր.
Տ. Գրիգորի Սրբազան՝ փոխադար-
ձաբար այցելել է առ ինքն այցե-
լող կրօնական պետերուն ու հիւ-
պատոսաց, և Ատանայի կուսա-
կալ Ֆայիզ փաշա ալ պաշտօնէից
անցան հետ այցելելու Երբն Կե-
րպապուսութեան:

— Սպարապետութեան գրան
օտար թղթակցութեան և թարգ-
մանութեան գիւանի վերատեսուչ
Մամիկոնեան Վսեմ. Միքայէլ Է-
ֆէնտիսի որդին՝ Վահան Էֆէնտիս,
որ բաւական ժամանակէ հետէ ի
Փարիզ կը դաւանուէր, անդ կըն-
քեր է մահկանացուն՝ 29 տարե-
կան հասակին մէջ, Այս տարա-
ժամ կորուստն ոչ միայն ծնողացն
այլ և բողմաթիւ բարեկամաց ու
ծանօթից որպէս և մեզ մեծ ցու-
ռ վիշտ կը պատճառէ. - երեք-
շաբթի ի Փարիզ կատարուեցաւ
հանգուցեղոյն յուղարկութեան
թեման հանգէն:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ըստ մէկի երկաթուղւոյ ընկե-
րութեան ընդհանուր անօրէն Պ.
Կրօնայոց, պաշտօնավարութեան
25դ տարեգարծին առթիւ, պաշ-
տօնաներէն Հորհաւորեցաւ, և
նուէրներ տրուեցան իրեն:

— Սերայի թաղաւորն թա-
ղօվա և Սալմա պատուանշանաց
երկրորդ աստիճանէն նուիրել է
Յունաց Պատրիարքարանի գոր-
ծակատար Անտոն Էքիմիաս և
յուսկան գիւանի անօրէն Եան-
թօ թանթախտէս Էֆէնտիսներու:

— Երկրագործական պաշտօ-
նատունէն Սուրենեան Վահան Է-
ֆէնտիսի զրկուեցաւ. Պրուսայի նա-
հանգի և Իլլիւրի գաւառի մէջ
վերելած մարմիններուն ջնջման
համար:

— Կայսերական Ֆուստ անուն
չոգեան և երկուշաբթի երեկոյ
Գիշի ուղեւորեցաւ՝ տեղւոյն ջը-
րանցքին բացման հանգիսին մաս-
նակեցու համար:

— Վասիլաքի Սըլաճը օղլու
համարաւոր վաճառատուն, և
նաղուպեան Կարապետ Էֆէնտի
անակագան, Առաջին 80000 լի-
րա պարտքով, Այս վաճառատու-
նը 15 տարի յառաջ ալ այդչափ
պարտքով անանկացեր, 100ին 50ը
կանխաւ վճարել և նաղեալն տո-
կոսիք հատուցել է պայմանա-
ժամէն յառաջ, կրօնի թէ այս
անգամ 100ին 60ը պիտի վճարէ,
և նաղեալ մասն տոկոսով հա-
տուցանելու համար պայմանաժամ
լինդէ:

— Պէշիկմաշ Երպէթիանէ
փողոցն քարոյ կիր տուն մը ան-
ցեալ ուրբաթ փրկու, Տոն վարձա-
կալ Արամ Բժշկեան Էֆէնտի ըն-
տանեօք բացակայ են եղեր. միայն
զրեանցն՝ որ վարի յարկը սենեակ
մը կը գտնուի եղեր, մաղապուր
գուրս եղեր է, բայց խեղճին լե-
զուն բռնուել է վախէն:

— Բերա ծնողացը տունը գիտ-
մամբ այրող Սըլաճի մշտնաւոր
բանտարկութեան դատաւարտե-
ցաւ:

— Միւրիճանեան Բիւզանդ ու
երուանդ անուն պատանիք, պա-
յուսակով ուտելիք առած՝ ան-
ցեալ կիրակէ Ետեղուէի կողմն
պարտեղ մը կերթան, և երեկոյն
տուն կը վերադառնան՝ պայուսա-
կին տունց բանալու թողլով ան-
կիւն մը. Հետեւեալ երեկոյ ճաշի
ատեն դանակ պէտք կըլլայ. եր-
ուանդ կը ցատկէ կը բանայ պա-
յուսակն, երբ ձեռքը կը միտէ պա-
յուսակին մէջ, պապ բան մը ձեռ-
քին կը դաշի. թարմ պանրի ա-
ւելցածը կարծելով՝ խաղաղու-
թիւնը կը շարունակէ, բայց յան-
կարծ կրկին աղաղակել. բնառ-
նիքն կը վազեն և կը տեսնեն որ
1 1/2 մեթր երկայն օձ մը պայու-
սակէն կենէ. կը բռնեն և չուա-
նով պրկելով ծառէ կը կախեն.
սակայն կապին կը մնան երբ հե-
տեւեալ առաւօտ կը տեսնեն որ
անշունչ կարծուած օձն փախած է:

— Կիրիտի կուսակալն նախորդ
ամսոյ 26 ին ատենախօսութեամբ
բանալով նահանգին ժողովն, կար-
գադրելի խնդրոց վրայ խօսեք,
ժողովականաց միահամուռ աշխա-
տակցութիւնն խնդրել, և Օգոստ.
Սուրբանին համար բարեմաղթու-
թեամբ կնքել է խօսքն:

— Իւսթիպի բնակիչներէն Բէ-
ճէպ կնոջն ու երկու որդւոցն հետ
Դարբան Բլըճաւը ըստած տեղէն
վերադարձին գիշերը երբ տան մէջ
կը քնանան եղեր, տան վրայ լեռ-
նէն մեծ ժայռ մը տան վրայ դա-
հալիթեր և տունը փլել է. Մար-
դիկ օգնութեան հասեր են, բայց
խեղճերուն երեքը՝ մեռեալ, և
մին՝ կիսամեռ վիճակի մէջ հաներ
են:

— Հալէպի նահանգի Դէպէլը
Սէմէան դաւառակի մէջ խոշոր
կարկուտ տեղալով՝ բազում գա-
ւըն ու ու կոտորել և արտեր ա-
պակներ է:

— Պրուսայի մտերն բնակեալ
Տիմիթիօղլու Թանաշ պապներով
ժօթի անուն եղբայրն, գիւղին
փուռը նետեր է մարմինն, որպէս
զի բողբոլին անհետ ընէ. սա-
կայն իմացուել և եղբայրասպանն
բռնուել է:

— Իլլիւրի վաճառականներէն
Պ. Բանթալեան 100 լիրա նուիրել
է տեղւոյն յուսկան վարժարա-
նաց ու հիւանդանոցին:

— Օրոտուի Շաղապագ գիւղի մէջ մինչեւ 160 տարած ծանրութեամբ կտրուած տեղացիներ, և մեծապէս քննարկուած և պարտաւորուած արտօրէից :

— Ամստիւղ և թողալի կարօտ երկրագործաց օգնել հրամայուած է երկրագործական դրամատան, և մինչեւ յարդ 430000 զըշ տըրուեր է :

— Խաղաղութիւն քանի մը գիւղից մէջ կայծակ իջնելով՝ Ահմէտի ալ յօնքն քիչ մը վիրաւորուեր, թէրդեան Յակոբի մէկ մասը կտարեր, և 96 ոչխարը անշնչացեր են :

— Աղեքսանդրի մէջ կառավարութիւնը գիտելով որ կաթը շատ աժան կը վաճառեն, քննութեամբ հաստատուեր է որ եւրօպացի աղնուական օրիորդաց լուգացման դարձած աժան կաթեր են, և արգիւրէ է, կաթը մարմնոյն մարմն կը մարբէ և կը կակղեցուեն : Այս պատճառաւ կաթի մէջ կը լուացուին աղնուական օրիորդք :

— Պաշտօնական - Տիրապէսքի կուսակալութեան Մայիսի 1 թուով առ Բարձր մեծ կայսրը հետագայից է թէ՛ իմացութեամբ ու պնդութեամբ որ Հայ ազգէն թօժման անուն անձն փախուցած է Տէրքիչուզ գիւղէն Մէհմէտի Ֆիթի անուն կինն, իսկոյն խուզարկութիւն եղաւ, թօժման ու կինը բռնուեցան և հայցաքննութեան թղթովք յանձնը ունեցան դատարանին :

— Թէրքէմանը-Հաղիգաթ լըրագիւրն հրատարակած է հետեւեալներն, - « Լիճէ գաւառակի Գորմիզ գիւղի բնակիչներէն Հիւսէյն Թալուր անուն անձն՝ նոյն գաւառակի Պիմ գեղը կերթայ Արուսեան Առաքելէ 19 զըշ առնելիքն ուղեւոր համար, Առաքել բացակայ լինելով՝ Հիւսէյնն նորա Մարգրիտ անուն կինէն կը պահանջէ, և այս պատճառաւ կուսի բռնուելով նորա հետ գաւառակ կը վերադառնայ : Տեղական կառավարութիւնն իմանալով Մարգրիտի մեռնիլն, իսկոյն կը հասնի կը բռնէ սպանիլն և գաւառարանին կը յանձնէ » : - Նախորդ ամսոյ 19 թն, Տիրապէսքի Ֆիթի Պիմ-փաշա թաղը Խահուէճի թովմասի տան մէջ երկու մահմեականներ և քանի մը քրիստոնեայք կերուխումի ժամանակ կուսի բռնուելով՝ մահմեական Ասթուր կը վիրաւորուի Զարաֆիճը Յակոբէ ու Գիսպի գիւղացի թովմասէ, և կը բռնուին դատարանի կը յանձնը ունին վիրաւորելը :

Պասուսեան, Ասխիան, Պաւսօն

Օսմանիյէ ակադեմիա պատուանշան՝ Ռուսիոյ կայսեր ընդհանուր արարողագրական և սպայակայտի նախագահ Պ. Օպրուչէֆի - Մէհմետիյէ ակադեմիա Ռուսիոյ կայսերական պալատան վերատեսուչ կոմս Վլոքսնօֆ Տալչօֆի, - երկրորդ աստիճանի Շէֆապաթ՝ Բօլ Շուվալօֆ կոմսուհայն, եւ սուբօֆ իշխանուհայն և Բօլ Շէրէմէթիյէ կոմսուհայն, - երրորդ աստիճանի Շէֆապաթ՝ Թիկին Ժերինսքի, - երկրորդ աստիճանի Օսմանիյէ՝ Հիւսէյն Թոմարակալ Շաքիր Էֆէնտի, - Զարաֆի աստիճանի Մէհմետիյէ՝ Նիւ Երքի օս-

մանեան փոխհրապտտ Ասթուրի, - Արուսեան շաղապագ՝ Խաղաղութիւն կուսակալ Էնիս փաշայի, - Առաքելն աստիճանի Մէհմետիյէ՝ Տիրապէսքի Վերլիկի զաւակն Օղլուի անդամներէն Պ. Լօսթալ Վիլէնիտի, - Լա-Հէյի օսմանեան գեւազան կարգեցաւ Լոնտոնի օսմանեան գեւազանի օգնական Համիտ Էֆէյ, - Միլիթի-վայի (փաշայութիւն) աստիճանի աստիճանութեան դարձ ընդհանուր Մալիմ Էֆէյ, - Առաքելն աստիճանի Մէհմետիյէ՝ կայսերական թիկնապահներէն Արիֆ փաշայի, - Ակադեմիա Մէհմետիյէ՝ Տիրապէսքի կուսակալ Սըրի փաշայի :

Դ Ի Ա Մ Ս Կ Ա Ն	
Կ. Պոլիս 13 Մայիս 1895	
Օսմանեան Բօնոփուտ	28-32
Բուսիլի երկրաւոր Պրանգ	165-75
Թրամուէյ	1.0. 1180
Օսմանեան իրան 100 զրուշէն	
Մէհմետիյէ	408-2
Մէթալիք	96-
Հիւսէյն	102-
Վեցնոց	103-
Բուսիլի թղթագրամ	8-36
Թասֆիյէ	18-
Ռուսիոյ Բոլ	90-50
Մարգրիտի լըրա	87-15
Անգլիական »	110-10
Դիմից	51-15

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Անգլիոյ խորհրդարանը Պենտեկոստէի ածին առթիւ դադար կառնու մինչեւ առաջիկայ ամսոյ 6 (Բ. Լ.) :

— Եգիպտոսի իշխանութիւնն անցեալ տարի 40 միլիոն 309 ձաղար եգիպտական իրա մետր ունեցեր է, և 9 միլիոն 318 ձաղար եգիպտական իրա՝ ծախք :

— Պելլիատի արքայական պալատան մէջ անցեալ երեքշաբթի պարահանդէս արուեր է, 400 հոգի ներկայ գտնուեր են, Ալեքսանդր թագաւորն մայրն պարեր է գաղղիական գեւազանին հետ, և թագաւորն՝ նոյն գեւազանին կնոջ ու մօր հետ, Ալեքսանդրի գահակալութեան ի վեր այս առաջին պարահանդէսն է :

— Գերմանիոյ բաղամ կողմերն ձիւն տեղացեր է այս օրերս :

— Պելճիոյ քանի մը նահանգաց մէջ ալ ձիւն տեղացեր, և բուռն փոթորիկը պատահեր են :

— Նորագոյն վիճակագրութիւնը կը հաստատեն թէ՛ Ռուսիա ոսկի արտադրող երկրաց երրորդն է, և այդ մետաղը կը գրտնդուի գլխաւորաբար Ռուսիի, աւրեւմտեան Սիպերիոյ և արեւելեան Սիպերիոյ մէջ, և 1890 թն 39405 քիլոկրամ ոսկի եղած է, - ամենամեծ մասն՝ Սիպերիայէ :

— Փարիզի քաղաքապետութիւնն, տարւոյս սկիզբէն մինչեւ նախորդ ամսոյ վերջը, և ամսոյ մէջ, 436 միլիոն 350 հազար ֆրանք մուտք, և 440 միլիոն 48000 ֆրանք ելք ունեցեր է, Մուտքն 25 միլիոն ֆրանք աւելի է :

— Հոլանդաւոր Հրեայ սեղանաւոր Պ. Հիւրի ծախիք, 500 Հըրեայք Արժանիքն (Ամերիկա) շըրկուեր տեղափոխուեր են :

— Ռուսիոյ կառավարութիւնն 75000 լըրա օրօշեր է՝ ընդ մէջ Կ. Պոլսոյ և Բէօսթէնէն շտգեաւ բանեցնելու համար :

— Աւստրիոյ արտաքին գործոց

նախարար Գալնոքի կոմսն՝ որ երկու շաբաթ յառաջ հրաժարեցաւ, և կայսրն չընդունեց ինքնագիր նամակաւ մը գահութիւն յայտնելով իւր բարեւթ պաշտօնավարութեան համար, - երկրորդ անգամ հրաժարեցաւ, և կայսրն հարկադրեցաւ ընդունիլ, և այդ պաշտօնն յանձնել կոմս Կոլու-իտօքիին : Սա պաշտօնական երդումն ի ներկայութեան կայսեր ընկէ ետքը, մանաւորապէս ալ տեսակցեցաւ կայսեր հետ : Առ կոմս Գալնոքին՝ երկրորդ նամակ մը ուղղելով կայսրն, նորա հրաժարման վրայ ցաւ յայտնեց, և 44 տարի չարունակ ըրած կարեւոր ծառայութեանց անուանալի յիշատակաց արժանի ըլլալն գրելով՝ ընծայեր է Մէհմէթ Իթիֆէ պատուանշանի կրան Գրուա տաւտիճանէն հատ մը, ազամանդադարէ :

— Իտալիոյ երմոց նախարարն ըսեր է թէ՛ կառավարութեան երմոական վիճակն բարեւթ է յոյժ շնորհիւ բարեւթ վարչութեան ներկայ նախարարութեան, և առանց նոր փոխառութեան կարելի պիտի լինի հաւասարակշիւ երդումաւոր, և զինուորական ծախքէն այս տարի ալ 9 միլիոն ֆրանք պիտի զեղչուի :

— Առ Պիլմարգ իշխանն, ծընդդէմ տարեկարծին առթիւ, այցելեր են նաև հարկուար աղերսական տիկնայք, և շատ յարգանք ընդունուեր են :

— Գերմանիոյ կայսրն՝ առաջին աստիճանի Կարմիր Արծուի պատուանշան ընծայեր է Զանդի-պարի Էմիրին :

— Մարոքի արեւմտեան կողմն Սաֆի ըսուած տեղն գերմանացի մը սպանուեր է, և որովհետև Մարոքի կառավարութիւնն սպանիչն գտնելու համար ապահովիչ պատասխան չէ տուեր գերմանական գեւազանին, ուստի Ալեքսանդրի անուն գերմանական մարտանաւ մը նախորդ ամսոյ 13 թն գնացեր խառնուեր է Սաֆիի առջիկ, և մաս մը զօրք գուրս հանելով՝ քաղաքին առջիկ դաշտին վրայ գետնելեր է, յորմէ զօրքն չպիտի մեկնի՝ մինչեւ սպանիչն գտնուի ու պատժուի :

— Մարոքի ցեղացի ունաց մէջ օրով կուի մը տեղի ունեցեր, և առաջին անգամ Անկա ու Էճու ցեղերէն 4000 էն աւելի, և երկրորդ անգամ Մէսիս ու Պէնի խալիտ ցեղերէն 600 մարդիկ ու 300 ի չափ անասունք կոտորուեր են :

— Ռուսիոյ Գաղղիոյ և Գերմանիոյ մարտանաւը չպիտի ելնէն իտալացի Սերէլից ջուրերէն, մինչեւ որ Զին-ճաքոնական ինդիլը վերջնական կերպիւ չկարգադրուի, և ի հարկին յաւելուած ներ ալ պիտի ըլլան այդ մարտանաւուց վրայ :

— Սանդորին կղզոյն բնիկներէն Նիքօլա Վարվարիօ, որ մօտերս մեռած է, 420 հազար ֆրանք կտակեր է՝ անդ միջնակարգ վարժարանի մը հաստատութեան համար :

— Բանջարակեաց ընկերութեան անդամ Թիկին մը 10 ոսկի պարգև խոստացեր է՝ առանց մարթ կամ կաշի գործածելու, կոշիկ չիւնելու համար լաւագոյն ծրագիր մը մատուցանողին :

— Ճեզայիլի հարաւային կողմերն բաղամ տարիներէ հետէ արհաւիրք օվոռոզ հաշակաւոր առաջակողմեա Առեքի և նորա հինգ ընկէ քն յիշեալ նահանգի քաղաքամայր Ալթէրի մէջ կախուեր են այս օրերս :

— Լ Պաղու (Ռուսիա) Բոչկա-ներու քարիւղի գործարանին մէջ հրդեհ պատահելով՝ մեծ քանակ եղեր է : Քարիւղի հորեր բորբոքելու քանակ են :

— Գաղանէ (Ռուսիա) ծառայուած է թէ՛ Վօլկա գետն բարձրանալով, ջուրը երկաթուղւոյ կայարանը խուժեցին, և քաղաքին ճանապարհը տեւեցան :

— Պրեսպիտովսկի քաղաքի մէջ մեծ հրդեհ մը պատահելով՝ ամբողջ քաղաքն այրեցաւ և եղեր, և 30 մարդիկ բացերուն մէջ մնալով այրուեր են :

— Անցեալ երկուշաբթի կէս գիշեր ի Գորֆու ուժգին դեռնաւ շարժ պատահելով՝ մեծ քանակ եղեր է : Անցեալ ուրբաթ ալ Զանթայ կղզոյ մէջ 7 անգամ ուժգին շարժ պատահեր, և բայց առանց քնասու : Երանայի մէջ ալ ուժգին երկրաշարժ զգալի եղեր, բաղամ քնաս տեղի ունեցեր, և քանի մը մարդիկ ալ վնասակաց ներքեւ մեռուեր են :

— Ի Գաղղիա Գովապոս նահանգի երկու եւղ գտաւորք իւր անպարտ արձակուեր են Վիլթօր կոտար անուն 17 տարեկան պատանին, որ իւր հօր ու մօր կըրուայն ատեն, մօրը թեր ելնելով՝ դանակը հօրը որովայնը մտած ու սպանած էր : Գաւառուրը այս վճիռն տուեր են, ստուգելով որ սպանեալն չափազանց արեցողէր և միշտ կը դանակոծէր իւր կինն ու որդին, որը բարեբարոյ ու համեստ էին :

— Ըստ նոր վիճակագրութեան՝ ճարանի բնակիչը 42 միլիոնէ աւելի են, և 3 միլիոն ալ պիտի աւելնայ՝ ֆորմուայի և մերձակայ 20 կղզեաց գրամամբ, Մայրաքաղաքն՝ Քաթի՝ 1 1/2 միլիոն չափ բնակիչ ունի : Ի ճարան կան 33 մանարան բամպակի, 3 մեծ գործարանք մետաքսագործութեան, և գործարանք թղթի, լուցկիի և սպակիի, Կը դանուին ամէն տեսակ հանքեր, երկաթուղիք՝ 3500 քիլոմէթրի չափ, Առաջին երկաթուղին 1870 թն շինուած է մայրաքաղաքէն մինչեւ Երեւան :

— Հարաւային Ամերիկայի մէջ մեծ փոթորկում տիկին մը՝ 5000 անգլիական լըրայի արժէքով պատուական քարերով զորդուրեալ կիսակոշիկ մը շինել տուեր է : Ի ճարան ընդհանրապէս իգական սեռէ են երաժիշտք, վաճառքի ըստ դարաւոր նախապաշարման՝ արք իրենց անկայել կը համարին նուագաժութիւն կամ երգ հրապարակաւ :

— Ըստ հաշուոյ հնագիտաց՝ Եգիպտոսի մէջ 400 միլիոն մոմիաներ կան :

Ա Յ Լ Ե Ի Ա Յ Լ Գ

××× Առողջապահական դաւան՝ Գաւառացիք հաւատարմութիւն կրուի, - Գիւղացին շատ անգամ կարծելով որ իւր աւանդական դարմաններով հիւանդութեանց դէմ կը մարտնչուի, աւելի ծանր կերպարանք մը

կուտայ անոր, Զայս գիտնալով՝ բժշկական այլ և այլ օտար թերթերէ մանաւորապէս Լը Մօնտ Մէտիգալէ կը քարկմ հետեւեալներն ի ծանօթութիւն նոյն :

Տեղացիին նիւանդութիւն : Դիւղօրէից մէջ սովորութիւն է սեղօնային ծանր ու թեթեւ հիւանդութեան վարակուածները քրքրուցնելու համար բաղնիք տանիլ : Հիւանդն բաժնու համար գործածուած այս միջոց բարբառին հակառակ է՝ առողջապահական սկզբանց : Այս սովորութիւնը պատճառ կըլլայ որ հիւանդութիւնն աւելի ծանր կերպարանք տանու, թեթեւ հիւանդութեան վարակեալն իրիծի և սաքրճանի նման հիւանդութեանց, և ծանր հիւանդութեան վարակուածները չարապուշակ և ստակայի հիւանդութեանց ու վերջապէս մահուան ենթակայ ընելով : Այս պարագայից մէջ փորձ բժշկի մը այցելութիւնն անհրաժեշտ է :

Վաղարշապատ (գրգամուր) : - Այս ամսը փոխանցիկ և համաճարակ հիւանդութիւն մ'է : ուստի պէտք է զգուշանալ վարակելոյ քով երթալէ : Յառաջ կուգայ օգին մէկ մանաւոր փոխութիւնէն ձըմեռուան մէջ ու գարնան սկիզբը, Մեծերէն աւելի պղտիկներն են որ ենթակայ կըլլան ասոր, Հիւանդին բոյսը մարմնոյն վրայ կըր կըր կիսաբարակաճեւ կարմիր բիծեր դուրս կեննեն, փորն ու աչքն ու թիկն ծակելուն թաղանթը կը տաքան : հիւանդը ուժէ կենայ, կը ծարաւի, անործակը կը գոցուի և սովորականէն աւելի բարձր ջերմաստիճանով տաքութիւն կուենայ, երբ կամ չորս օրէն հիւանդութիւնը աւելի կը սաստկանայ, աչքերէն կըսկ հեղուկ մը կը վաղէ, տաքութիւնը անտանելի կըլլայ, կը հազայ և կը պապակի : նաև կը ցորի հիւանդն, թեթեւ վարդախտով վարակուածները ցորաքէն զգուշանալով, քիչ մը պահեցողութիւնով, հանգիստ կենալով, մեղմ ու տաք բմակները գործածելով ինք օրէն կրնան բժշկուիլ : Հիւանդութեան կարմիր բիծերը հետեւ կը դեղնին, ապա վերանամալը թեթիկ պէս կը թափի, Բժշկութեան վերջը 8-15 օր օգին փոխութիւններէն, ցորաքէն զգուշանալու է : Պէտք է մեղմ ու կաղաւթի ըմպելիներ գործածել, Հիւանդութեան ատեն հիւանդը տաք գոյրջներու մէջ դնել օգտակար է :

Կապուս հազ, - Այս հազը երբ չորս օր, շաբաթ մը և մինչեւ իսկ երկու երեք շաբաթ սովորական հարբուի մը կը կարծուի, բայց հետեւեալէ կը սաստկանայ, և նեղիչ ու կիզիչ հանգամանք մը կը ստանայ, Հիւանդը դժուարաւ շունչ կառնու, և չնայած թեան ատեն խժտուր մը կը լըսուի, Հազալու ատեն կը կարծէ թէ կոկորդին վերի կողմը կը քերեն : Զեւքն ինկած բանը կը բըռնէ, ձանձրոյթ ու օրանեղութիւն կը զգայ, ոտքերն ու ձեռքերը կը պաղին, Երբեք կը կարմրի, կուպերը կուռենան, աչքերէն արցունք կը թափի, դուրսը սաստիկ կը ցաւի, կը կախուի, վրէժն ու գլխուն շնչեղանքը չափազանց կը նեղան, և երբեմն կը պատա-

